

ELANIKETA KÜLA, KUS ELU OMETI KÄIB

EVA KLAAS

eva.klaas@ajaleht.ee

Sellest külast on valminud film, peagi ilmub ka raamat. Hiljuti paigaldati kannatada saanud külasildi asemele uus ja korralik. Seal on teemapargi keskusehoone, mis on saanud katuse alla.

See küla on Järsi, kus ometi ei ela alaliselt ühtegi inimest.

“Niisugused külad on eesti kultuuri ja ajaloo järjepidevuse kandjad. Inimesed otsivad ideid, et tutvustada oma kodukohta ning luua töökohti. Parim viis on näidata seda, mis unustatud – ning see ongi just eriline,” rääkis Priit Adler, kelle esivanemad on Järsi kandist pärit ning kes on üks piirkonna külade arendajaid.

Priit Adler on ka puhta vee teemapargi loomise eestvedajaid. Selle tulevane mitmeotstarbeline kivist keskusehoone asub just Järsi külas. Hoonetele on juba pandud uus katus, peatselt saavad põrandad alla, küttekolded sisse ja aknad-uksed ette.

PRIA kaasrahastab pargi keskuse Eesti Energiast sõltumatu päikese- ja tuuleenergial toimiva elektrivarustuse rajamist, samuti hoone juurde meelteaia loomist. Praegu käib taastuenergia seadmete lõpphäälestamine, meelteaia istutatakse taimi.

Keskusehoonest saab eelkõige koht, kus korraldada koolitusi, teha käsitööd, majutada töötajad, kes teemaparki tutvustama hakkavad. Samuti tahetakse seal pakkuda külastajatele öömaja- ja toitlustusvõimalust.

Puhta vee teemapargi, mille rajamisega on OÜ Metsamõisa Arendus ja MTÜ Okokratt tegelenud jõudumööda alates 2009. aastast, peamine eesmärk on huvilistele tutvustada, kuidas tekib puhas põhjavesi – joogivesi – ja kuidas sõltub sellest elu.

Järsi on Tamsalu valla üks vanemaid külasid, mida esimest korda mainitakse ürikutes 1253. aastal.

Järsi ja Vöhmuta küla piiril paiknevad

rauaajast pärinevad Lumiste-nimelised kivilmed.

Augusti keskel tähistab Järsi küla väärrikalt suurt juubelit – 760 aasta möödumist esmamainimisest. Sel puhul ilmub trükist kogukas raamat Järsi ning selle naabruses asuva Vöhmuta ajaloo ja kultuurist.

Raamat “Vöhmuta ja Järsi külad aegade tuules”, mille on kokku pannud ajalootudeng Ründo Mülts, sisaldab arhiivimaterjalide väljavõtteid, meenutusi, seni avaldamata fakte ja pildimaterjali.

Olulist sündmust tähistatakse 17. augustil lähestikku asuvate Järsi, Türje ja Vöhmuta külade päevaga, mis toimub Metsamõisa mõisa pargis Järsi külas, kuhu on oodatud kõik nimetatud külade praegused ja endised elanikud, maaomanikud, inimesed, kes on nende küladega seotud olnud, ja ka naaberküladega rahvas.

Kokkutuleku raames avatakse küla kivi, mis olulist ajaloolist daatumit meenutata jääb.

“Kivid on vanad ja püsivad. Parim võimalus jäädvustada 760 aasta möödumist Järsi küla esmamainimisest,” rääkis Priit Adler.

Kivi, mis teede ristumiskohas – üks neist viib Metsamõisa, teine Vöhmuta ja kolmas Aavere poole –, on juba paigas, valmis on ka kivile paigaldatav plaat, mis pannakse oma kohale vahetult enne avamist.

Tamsalu vallas on pisikesi külasid päris mitu.

Araskis ja Koidukülas on elanikeregistri andmetel kummaski üks, Lemmkülas kaks elanikku.

Need külad on oma ajaloo, mida tõestavad aimatavad vanad talukohad ja üksikud varemed.

“Küla olemasolu, ehkki hetkel praktiliselt elaniketa, on oluline just nimelt identiteedi säilitamise seisukohalt,” leidis Tamsalu abivallavanem Riho Tell.

Abivallavanem tõstis väikeküladest esile Lemmküla selle kauni looduse ja ainulaadsete karstijärvede poolest.